czynił. [24]Jezus[s] jednak nie odsłaniał się przed nimi, bo znał wszystkich. [25]Nie potrzebował także, aby ktoś dawał Mu świadectwo o człowieku, ponieważ sam wiedział, co się w nim kryje.

Rozmowa Jezusa z Nikodemem

3 [1]Pewien faryzeusz[s], który miał na imię Nikodem[a], dostojnik żydowski, [2]przyszedł do Jezusa[s] nocą[b] i oświadczył: „Rabbi, wiemy, że przybyłeś jako nauczyciel od Boga; nikt bowiem nie mógłby czynić takich znaków, jakich Ty dokonujesz, jeśli Bóg nie byłby z nim". [3]Wówczas Jezus oznajmił: „Uroczyście zapewniam cię[c]: Żaden człowiek nie może zobaczyć królestwa Bożego, jeśli się nie narodzi na nowo[d]". [4]Na to odparł Nikodem: „Czy jest możliwe, aby człowiek, który jest starcem, narodził się powtórnie? To przecież niemożliwe, aby znalazł się jeszcze raz w łonie swej matki, a następnie się narodził". [5]Jezus mu odrzekł: „Uroczyście zapewniam cię: Jeśli ktoś nie narodzi się z wody i Ducha[s], nie może wejść do królestwa Bożego[e]. [6]Co urodziło się z ciała[s], pozostanie cielesne, natomiast co zrodziło się z Ducha, jest duchowe. [7]Nie dziw się, że ci oznajmiłem: «Trzeba, abyście narodzili się na nowo». [8]Wiatr[f] wieje, gdzie chce, i nie wiesz, skąd przychodzi oraz dokąd zmierza, słyszysz tylko jego szum. Tak też jest z każdym, który zrodził się z Ducha". [9]Wówczas Nikodem zapytał: „Jak to jest możliwe?". [10]Jezus mu odpowiedział: „Nie wiesz tego, mimo że jesteś nauczycielem Izraela[s]? [11]Uroczyście zapewniam cię: Głosimy to, co wiemy, i dajemy świadectwo o tym, co zobaczyliśmy, jednak nie przyjmujecie naszego świadectwa. [12]Jeśli uczyłem was o tym, co ziemskie, a nie uwierzyliście, to jak uwierzycie, gdy będę was uczył o tym, co pochodzi z nieba? [13]A nikt nie wstąpił do nieba poza Tym, który z niego przybył – Synem Człowieczym[s]. [14]Podobnie jak Mojżesz na pustyni wywyższył[g] węża, tak też jest konieczne wywyższenie Syna Człowieczego, [15]aby każdy, kto w Niego wierzy, miał życie wieczne[h]. [16]Tak bardzo bowiem Bóg umiłował świat, że dał swojego jednorodzonego Syna, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, lecz

Mdr 9,16
Lb 21,9 Mdr 16,5-7
Rz 8,32

a) *Nikodem* – imię to ma pochodzenie greckie, ale wśród Żydów było dość często używane.

b) *nocą* – wychodzenie z domu nocą i samotne wędrówki po ulicach były czymś nagannym według Talmudu. Noc to czas, który uczony powinien przeznaczyć na studiowanie Prawa i modlitwę.

c) *Uroczyście... cię* – zob. J 1,51+.

d) *na nowo* – użyte w tekście gr. słowo można też tłumaczyć 'z góry'.

e) Treść tego wersetu odnosi się do sakramentu chrztu.

f) *Wiatr* – występuje tu to samo słowo greckie (*pneuma*), którego autor używa na określenie Ducha.

g) *wywyższył* – zarówno Lb 21,8n, jak i Mdr 16,6 nie mówią, że wyobrażenie węża zostało umieszczone wysoko, lecz podkreślają raczej jego symboliczny charakter i zbawczą rolę. Autora Ewangelii zainspirowały prawdopodobnie te same tradycje, które zachowały się w liturgicznych przekładach w języku aramejskim – targumach. Wywyższenie Syna Człowieczego w teologii Jana pozwala poznać, kim jest Jezus (J 8,28); oznacza Jego śmierć (J 12,34).

h) *życie wieczne* – u synoptyków (Mt, Mk, Łk) życie wieczne wiąże się z zachowywaniem prawa, natomiast w *Ewangelii według św Jana* jest to raczej wynik osobistej więzi z Jezusem, opartej na darze zbawienia (J 3,15n; 10,28; 17,2), słuchaniu Jego słowa (J 6,68), na wierze w Niego (J 3,36; 6,47), spożywaniu Jego ciała i krwi (J 6,27.54) i przyjęciu od Niego wody żywej (J 4,14). Życie wieczne polega na poznaniu Boga i Jego Posłańca (J 17,3). Pierwszym źródłem życia wiecznego jest Bóg (J 5,24) i Jego przykazania (J 12,50). Wolą Boga jest, aby każdy wierzący w Jezusa miał życie wieczne (J 6,40). Pisma (ST) prowadzą do życia wiecznego o tyle, o ile prowadzą do wiary w Jezusa (J 5,39). Żeby osiągnąć życie wieczne, trzeba je przedłożyć ponad życie doczesne (J 12,25).

wiarę za pomocą czynionych przez siebie znaków. Do uwierzenia w Niego prowadzi też świadectwo innych (Jana Chrzciciela, uczniów). Streszczenie kończące opis początkowego etapu działalności Jezusa uwypukla Jego wyższość nad ludźmi. On sam nie potrzebuje wiary opartej na świadectwie, gdyż dysponuje wiedzą.

Rozmowa Jezusa z Nikodemem. O Nikodemie poza *Ewangelią według św. Jana* nie ma wzmianek w NT. W czwartej Ewangelii pojawia się natomiast jeszcze w J 7,50-52 i 19,39. Nikodem ma szczególną rolę do spełnienia. Uznaje w Jezusie nauczyciela przychodzącego od Boga, a w Jego znakach widzi świadectwo autentyczności Jego misji. Jest przedstawicielem mieszkańców Jerozolimy, którzy usłyszeli o znakach dokonanych przez Jezusa (J 2,23). Jezus jednak nie koncentruje się na wierze Nikodema, lecz mówi mu o możliwości oglądania królestwa Bożego (w. 3). Przedstawia mu też warunek wejścia do niego (w. 5), którym jest narodzenie się *na nowo* (ww. 3.7) *z wody i z Ducha* (w. 5, por. w. 6). Rozmowa skupia się wokół pytania, w jaki sposób może dokonać się to ponowne narodzenie, czyli narodzenie z Ducha. Duch przeciwstawiony jest ciału. Wcześniej o Duchu była mowa tylko przy chrzcie Jezusa (J 1,32.33). Był to Duch Boga zstępujący w widzialnej postaci na Jezusa. Narodzenie się z Boga (J 1,13) i stanie się dzieckiem Bożym realizuje się przez przyjęcie *Słowa* (J 1,12), a jego skutkiem jest oglądanie chwały Bożej

miał życie wieczne. [17]Bóg przecież nie posłał swego Syna na
świat, aby go sądził, lecz aby go zbawił. [18]Ten, kto w Niego
wierzy, nie podlega sądowi; ten jednak, kto nie wierzy, już
został osądzony[a], ponieważ nie uwierzył w to, kim jest jed-
norodzony Syn Boży[s]. [19]Sąd zaś polega na tym: na świecie
pojawiła się światłość, lecz ludzie bardziej umiłowali ciem-
ność[b] niż światłość, ponieważ ich czyny były złe. [20]Każdy bo-
wiem, kto popełnia zło, nienawidzi światłości i nie lgnie do
niej, aby jego czyny nie stały się jawne. [21]Ten natomiast, kto
żyje w prawdzie[c], zbliża się do światłości, aby jego czyny by-
ły widoczne – jako dokonane w Bogu".

Ostatnie świadectwo Jana Chrzciciela o Jezusie

[22]Następnie Jezus[s] wraz z uczniami przybył do ziemi judzkiej,
gdzie się z nimi zatrzymał i chrzcił. [23]Jan także udzielał
chrztu[s] w Ainon[d], niedaleko Salim, bo było tam dużo wody
i ludzie przychodzili do niego i przyjmowali chrzest[s]. [24]W tym
czasie Jan nie był jeszcze osadzony w więzieniu. [25]Między
uczniami Jana a jakimś Żydem doszło do sporu co do rytu-
alnego oczyszczenia[s]. [26]Poszli więc do Jana i powiedzieli mu:
„Rabbi, ten, który był u ciebie na drugim brzegu Jordanu[s],
i o którym dałeś świadectwo – właśnie on udziela chrztu
i wszyscy garną się do niego". [27]Jan odparł: „Człowiek nie mo-
że posiadać niczego, czego wpierw nie otrzymał z nieba. [28]Wy
1J 19n przecież sami jesteście świadkami, że wyznałem: Nie jestem
Chrystusem[s], lecz zostałem posłany[e] przed Nim. [29]Ten, kto
poślubił pannę młodą, jest panem młodym[f]. Przyjaciel zaś pa-
na młodego, który mu towarzyszy i słyszy go, cieszy się
ogromnie na jego głos. Taka właśnie radość mnie przepełnia.
[30]I trzeba, aby On wzrastał, ja natomiast abym się umniejszał".

Pochodzenie Jezusa i Jego nauki

[31]Ten, kto przybywa z wysoka, jest ponad wszystkim; kto zaś
pochodzi z ziemi, do niej przynależy i mówi po ziemsku. Ten,
kto przybywa z nieba, jest ponad wszystkim [32]i daje świadectwo
o tym, co widział i słyszał; tymczasem nikt nie przyjmuje

a) *został osądzony* – sąd jest przedstawiony jako moment objawienia człowiekowi jego własnej sytuacji wobec miłującego Boga.

b) *umiłowali ciemność* – symbol tego, co przeciwne Bogu.

c) *żyje w prawdzie* – prawda jest w Jezusie-Słowie i przez Niego przyszła do ludzi (J 1,14.17). Jezus mówi prawdę (J 8,40.45n; 16,7), przyszedł dać świadectwo prawdzie (J 18,37) i jest prawdą (J 14,6). Jan Chrzciciel dał świadectwo prawdzie, mówiąc o Jezusie (J 5,33). Uczniowie powinni poznać prawdę i tak stać się wolnymi (J 8,32). W prawdzie powinien odbywać się kult Ojca (J 4,23n). Prawda uświęca uczniów (J 17,17.19). Wspomożyciel, który zostanie zesłany, będzie Duchem prawdy (J 14,17; 15,26; 16,13). Zawsze więc w *Ewangelii według św. Jana* prawda ma znaczenie teologiczne i wpływa bezpośrednio na życie człowieka (Iz 26,10; Tb 4,6; 13,6). Prawda pozwala doświadczyć prawdziwego Boga w Jezusie Chrystusie.

d) *Ainon* – tradycyjnie utożsamiano to miejsce z En Faria, 10 km na północ od miasta Nablus. O to samo miejsce chodzi prawdopodobnie w J 10,40.

e) *posłany* – Jan Chrzciciel otrzymuje tytuł posłańca Bożego już w J 1,6. Od J 3,34 posłańcem Boga jest Jezus.

f) *panem młodym* – z kontekstu można wywnioskować, że tym, co czyni z Jezusa pana młodego, jest obecność ludzi przychodzących do chrztu. To oni, zaczątek Kościoła, są „małżonką" Jezusa (2Kor 11,2).

(J 1,14). Jezus w rozmowie z Nikodemem wspomina o pewnej grupie osób, do której i on należy, a która nie przyjmuje świadectwa pochodzącego od Ojca i Syna (w. 11). Odrzucającym to świadectwo nie dane jest doświadczyć królestwa Bożego. Oni są też tymi, którzy nie przyjęli *Słowa*. Przyjęcie *Słowa* jest równoznaczne z narodzeniem się z Ducha, na nowo. Polega ono bowiem na doświadczeniu życia Bożego, które jest światłością (J 1,4n). Także świadectwo Jezusa jest światłością. Nie tylko rozprasza mrok, ale dokonuje również sądu przez ujawnienie postawy ludzi wobec światłości (ww. 19-21).

Ostatnie świadectwo Jana Chrzciciela o Jezusie. W tym epizodzie Jan Chrzciciel pojawia się po raz ostatni. Dalej będzie już tylko wspominany z imienia. Opis jego męczeńskiej śmierci, który występuje u synoptyków (Mt, Mk, Łk), w czwartej Ewangelii został zastąpiony wzmianką o jego pokorze i usunięciu się w cień. Jan nie rywalizuje z Jezusem o założenie szkoły czy grupy zwolenników. On ma swoją drogę, którą musi podjąć. To droga uniżenia i pokory.

Pochodzenie Jezusa i Jego nauki. Po zakończeniu wypowiedzi Jana Chrzciciela następują słowa, które trudno przypisać konkretnej osobie. Nic nie wskazuje na to, że wypowiada je Jezus. O relacji Syn – Ojciec mówi się bowiem w trzeciej osobie (w. 35). Należy więc uznać, że stwierdzenia te pochodzą od autora Ewangelii. Cały ten fragment